

Vragenuur

Vragenuur

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 12.3 van het Reglement van Orde.

Vragen Armut

Vragen van het lid Armut aan de minister van Justitie en Veiligheid over **het bericht "Politie legt schokkend netwerk bloot in Nederland: vrouwen door hun partner bedwelmd, verkracht en gefilmd"**.

De voorzitter:

Ik open de vergadering van dinsdag 9 juni 2026. Aan de orde is het mondelinge vragenuur. Daarvoor geef ik als eerste het woord aan mevrouw Armut voor haar vragen namens de fractie van het CDA aan de minister van Justitie en Veiligheid, die ik van harte welkom heet in het parlement. Het woord is aan mevrouw Armut.

Mevrouw **Armut** (CDA):

Dank, voorzitter. Het is te triest en te walgelijk voor woorden: vrouwen worden in hun eigen huis, in hun eigen slaapkamer, door hun eigen partners gedrogeerd, seksueel misbruikt, en gefilmd. Alsof dat nog niet erg genoeg is, worden de beelden in besloten groepen en op obscure websites verspreid. Eerder onthulde CNN netwerken waarin mannen elkaar tips geven over hoe ze hun vrouw kunnen drogeren en misbruiken. Het CDA heeft hier al vragen over gesteld, onder andere of Nederlandse servers een rol spelen en of er Nederlandse daders zijn. We weten inmiddels dat dat het geval is. De Nederlandse politie heeft acht verdachten geïdentificeerd en meerdere mannen aangehouden. De meest prominente website, Motherless, draait op een server in Steenbergen. Hoe immoreel deze website is, blijkt wel uit het statement op de site: "Als je iemand de inhoud van deze website kwalijk wilt nemen, neem het dan de freaks van de wereld kwalijk, niet ons." Dat is te lezen op de website. Wat het CDA betreft nemen we het Motherless wél kwalijk. Mijn eerste vraag aan de minister is of deze website nu eindelijk op zwart gaat. Hoeveel kansen verdient zo'n site volgens de minister voordat deze definitief offline wordt gehaald?

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister **Van Weel**:

Voorzitter, dank. Dank ook voor deze vraag en de gelegenheid om hierop te reageren. Ik denk dat dit een zaak is die werkelijk iedereen in Nederland heeft geschokt. We kennen allemaal de zaak van Gisèle Pelicot, waar internationaal met afgrijzen naar is gekeken. We kennen de enorme moed die deze vrouw had om in alle openbaarheid de meest verschrikkelijke details te geven. We hebben gehoord over hetgeen haar is aangedaan door haar eigen partner.

Regelmatig kwam de vraag langs of dit nu ook in Nederland gebeurt. Hoewel we dat natuurlijk niet wisten, konden we het ook niet uitsluiten. Helaas zijn nu ook in Nederland een aantal van dit soort zaken aan het licht gekomen. Overigens gebeurde dat in dit geval door tips van diensten uit het buitenland, namelijk uit Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. Het is verschrikkelijk. Ik kan me niks ergers voorstellen dan dat dit je aangedaan wordt door je eigen partner, met wie je een leven opbouwt en op wie je echt zou moeten kunnen vertrouwen. Het is bovendien verschrikkelijk dat je daar niet eens van op de hoogte bent en

dan ineens dit nieuws te horen krijgt. De haren rijzen mij te berge en mijn maag draait ervan om. Het is verschrikkelijk. We zullen dan ook alles doen om deze slachtoffers te beschermen. De politie heeft specialisten in dienst die in dit soort gevallen de steun kunnen bieden die nodig is om dit trauma te verwerken. Dat staat natuurlijk los van de opsporing en de vervolging in deze zaken. U vertelde dat er acht verdachten in beeld zijn. Er zijn er vier aangehouden, maar het onderzoek stopt daar niet. Het onderzoek begint natuurlijk bij de deelnemers van deze besloten chatgroepen.

Voorzitter. Dat brengt me meteen bij een uitdaging. Die gaat over die besloten chatgroepen. We zien steeds vaker dat juist niet-openbare websites en besloten chatgroepen met end-to-endencryptie, zoals Motherless — ik kom zo meteen terug op het antwoord op die vraag — worden gebruikt voor de meest walgelijke illegale content. In dit geval is dat dus het drogeren van partners en het delen van materiaal. In sommige stukken heb ik ook kunnen lezen dat het verplicht is om eigen materiaal te delen, zodat iedereen gecompromitteerd is en die cirkel van vertrouwen niet breekt. Dit is voor opsporingsdiensten echt een enorme uitdaging. Op dit moment kan de politie daar alleen toegang toe krijgen als iemand melding doet van een strafbaar feit in zo'n groep, dan wel als de politie zelf aanleiding heeft om zo'n strafbaar feit te vermoeden. Dat is niet altijd het geval, zeker niet in dit soort besloten groepen. Ik wil dus absoluut gaan kijken naar wat we daarvoor mogelijk kunnen maken, dus naar hoe we ervoor zorgen dat we veel beter toezicht kunnen houden op dit donkerste en vuilste steegje van het internet, waarin op dit moment dit soort activiteiten plaatsvinden.

Dan kom ik op uw vraag. Die dingen vinden niet alleen daar plaats; de video's worden ook geplaatst op openbare platforms. Motherless is daar een voorbeeld van. Het OM heeft daarop gereageerd. Het heeft die website offline gehaald en het illegale materiaal — het ging hier ook om drogeerporno — offline gehaald en in beslag genomen. Als een website daarna schoon is, dus als er geen illegale content meer op staat, is er juridisch gezien geen reden om die website permanent offline te houden. Maar er zijn natuurlijk wel nieuwe onderzoeken aan het licht gekomen. Het OM zal ook de informatie van de NOS van de afgelopen weken meewegen, die zelfs impliceert dat medewerkers van Motherless betrokken zouden zijn bij strafrechtelijke aspecten. Uiteindelijk kan dat in de stapeling wel degelijk aanleiding zijn om het definitief offline te halen. Wat voorop staat, is dat dit een van de meest verschrikkelijke vormen van misbruik is. Alle steun voor de slachtoffers. We moeten echt zorgen dat we meer grip krijgen op hoe we dit kunnen aanpakken, zeker in die duistere krochten waar we niet makkelijk bij komen.

Mevrouw **Armut** (CDA):

Dank aan de minister voor de beantwoording. Het is duidelijk dat we hier te maken hebben met een ongekende en juridisch ingewikkelde vorm van misdaad. Maar het is bovenal een nieuw dieptepunt voor de veiligheid van vrouwen. Het is nauwelijks te bevatten dat vrouwen in hun eigen huis misbruikt kunnen worden. Het gaat hier om een digitale infrastructuur waarin seksueel geweld wordt voorbereid, aangemoedigd, vastgelegd en verspreid. Daders wanen zich anoniem. Hosts en platforms kijken weg. Dat hebben we ook in dit geval gezien. Slachtoffers worden getraumatiseerd en de beelden daarvan blijven circuleren. Het gaat hier ook om de vraag wie de wet nou uiteindelijk beschermt.

Onder deze omstandigheden kunnen we niet voldoende doen. Dat zegt de minister eigenlijk ook. Dat is ook gewoon gebleken de afgelopen weken. Voor het Openbaar Ministerie ligt de lat om een site offline te kunnen halen, heel erg hoog. Het OM moet kunnen aantonen dat een site opzettelijk meedoet aan uitbuiting of verkrachting. Is de minister bereid om die lat lager te leggen, zodat het OM sneller kan ingrijpen?

Voorzitter. Als dat juridisch gezien te ingewikkeld is, kunnen we dan een zorgplicht instellen voor sites waarmee nalatigheid kan worden aangetoond? Als een website niet aantoonbaar

de verantwoordelijkheid neemt om verkrachtingsfilmpjes, kinderporno en extreem seksueel geweld te bestrijden, kan dan direct en definitief de stekker uit die site worden getrokken?

Minister Van Weel:

We hebben in Europa de Digital Services Act. Daarin is op dit moment niet voorzien in een zorgplicht. Op dit moment moeten die platforms op het moment dat er melding wordt gemaakt van illegaal materiaal, dat zo snel mogelijk offline halen. Dat doen ze ook. Maar als je mij diep in mijn hart kijkt en mij vraagt of dat voldoende is, dan zeg ik dat we klaar zijn voor de volgende stap. We moeten bedenken hoe we ervoor kunnen zorgen dat dit soort platforms niet meer onschendbaar zijn als het gaat om datgene wat uiteindelijk via hun platform wordt gedeeld. Daarin moet iets meer verantwoordelijkheid komen. Ik zal ernaar gaan kijken of dat een vorm van een zorgplicht wordt of anderszins, in overleg met de collega van Economische Zaken. We zullen het ook inbrengen in de evaluatie van de Digital Services Act, die komend jaar gaat spelen. Ik denk dat dat belangrijk is, omdat je uiteindelijk die Europese massa nodig zal hebben om die platforms te dwingen tot ander gedrag.

Mevrouw Armut (CDA):

Ik hoop dat de minister niet gaat wachten om te onderzoeken of dit een mogelijkheid is tot de evaluatie van de Digital Services Act, want we moeten ook de vrouwen beschermen die dit nu overkomt. We moeten dit voorkomen. Ik denk mee over wat de mogelijkheden zouden kunnen zijn. Zou de minister bereid zijn om met de Autoriteit Persoonsgegevens, Offlimits, de politie en het OM te onderzoeken of het mogelijk is om, na de DSA en het strafrecht, de AVG-route actiever te gebruiken tegen websites die structureel seksueel misbruikmateriaal of non-consensueel beeldmateriaal hosten? Dat is al eerder gedaan bij een pornowebsite, dus ik ben benieuwd hoe de minister daarnaar kijkt.

Minister Van Weel:

Ik ben altijd bereid om daarnaar te kijken. Ik denk dat we alle zeilen moeten bijzetten om dit fenomeen een halt toe te roepen. Als dit een route is die eerder behulpzaam is gebleken, dan wil ik daar graag over in overleg treden.

Mevrouw Armut (CDA):

Dan nog even over de slachtoffers. Je ziet bij dit soort zaken namelijk vaak dat slachtoffers zich onterecht ontzettend schamen, dat er een hele hoge drempel is om het überhaupt te melden en dat ze twifelen om het te melden. Je ziet ook hoe belangrijk het is dat, als ze melden, er opvolging wordt gegeven aan hun meldingen. In de beantwoording van eerdere vragen van het CDA gaf de minister aan dat meldingen op verschillende wijzen worden geregistreerd, waardoor er eigenlijk geen eenduidige cijfers kunnen worden gegeven. Is de minister bereid te zorgen voor een duidelijke laagdrempelige meldroute voor vrouwen die vermoeden dat ze zijn gedrogeerd of misbruikt door hun partner? Hoe gaat die er dan uitzien volgens de minister?

Minister Van Weel:

Ik ben niet echt een voorstander van één route. Dat ligt ook aan het punt dat ieder slachtoffer daar op een andere manier mee omgaat. Zoals u zegt, zijn er slachtoffers die het uit schaamte alleen maar melden aan hun naasten en dat verder niet breder wil delen, of die überhaupt niks zeggen, of die pas na tien jaar wat zeggen. Er zijn ook mensen zoals de enorm dappere Gisèle Pelicot, die gewoon naar de autoriteiten ging en vol in de wind in die rechtszaak ging staan. Voor de een is dus een melding bij de politie aangelegen en voor anderen zijn dat instanties zoals Veilig Thuis of een meldpunt, bijvoorbeeld het meldpunt Onder Controle, waar je dit soort zaken kunt melden. De grote uitdaging met deze verschrikkelijke vorm van porno, is dat mensen het vaak gewoon niet weten. Dat maakt deze vorm zo verschrikkelijk, omdat iemand onbewust, soms jarenlang onwetend uitgebuit wordt en te schande wordt gemaakt, zoals we hebben gezien in het voorbeeld van mevrouw Pelicot.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Deze zaken, waarin sprake is van vrouwen die gedrogeerd worden en van wie de beelden na verkrachting worden gedeeld, zijn geen incidentele zedenzaken. Voor mij is dat gewoon georganiseerd seksueel geweld. Dat vraagt een stevige aanpak. Ik wil het volgende vragen, ook in het licht van de bevoegdheden van de politie en de capaciteit die zij heeft. Wat mag de politie op dit moment doen om in deze onlinechatgroepen te kunnen infiltreren, om daarmee de daders vroegtijdig op te sporen en op te pakken?

Minister **Van Weel**:

Eén. Je moet weten dat deze chatgroepen er zijn. Ik noemde net al het karakter ervan. Mensen worden na selectie toegelaten en moeten dan zelf compromitterend materiaal maken, anders krijgen ze zelf geen toegang. Dat zorgt, net als bij een normaal crimineel netwerk, voor vertrouwen of eigenlijk niet voor vertrouwen. Het zorgt ervoor dat chantabele personen zo'n groep vormen. De kans dat iemand daaruit melding maakt ... Je leest nu dat een aantal van deze mensen blij zijn dat ze gepakt zijn. Ik mag hopen dat mensen tot inkeer komen als ze in zo'n chatgroep zitten en dit soort materiaal maken, maar dat gebeurt natuurlijk lang niet altijd. Je bent afhankelijk van iemand die daar toevallig langskomt of van een melding van een slachtoffer uit zo'n groep. Als er aanleiding is voor de verdenking van een strafbaar feit, dan kan de politie heel veel. De hele grote uitdaging is: "Hoe zit het voor dat punt? Hoe kom je er dan in?" Dat is niet eenvoudig door end-to-end encryption, door de beperking van de hackbevoegdheid die de politie heeft en door het afgescheiden karakter van dit soort chatgroepen. In dit geval is dat gelukt. Ik denk eigenlijk dat men daarover gestruikeld is en dat men daardoor deze melding heeft kunnen doen, waardoor dit netwerk, deze groep, offline is gehaald, maar ik ben niet zo naïef om te denken dat dit de enige is.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):

Laten we niet wachten totdat dit vaker gebeurt. Wat ons betreft hebben sites als Motherless geen plek in Nederland. Anders zijn onze wetten gewoon niets waard. Ik wil de minister vragen: waarom gaan de toezichhouders hier niet veel proactiever mee aan de slag? Want dat kunnen ze wel, maar dat gebeurt nu niet.

Minister **Van Weel**:

Mevrouw Van der Werf is ongetwijfeld ook langs geweest bij onder andere de ATKM en de stichting Offlimits. Zij werken zich een slag in de rondte om illegaal materiaal op te sporen en om de meldingen die zij daarvan krijgen, te verwerken. Ze maken daar bijvoorbeeld verwijderingsbevelen en zorgen ervoor dat die sites daarop reageren. De meeste sites reageren daarop. Een hoop sites modereren gelukkig ook zelf en zorgen ervoor dat dit soort rotzooi er niet op komt te staan. Bij Motherless werd dat niet gedaan. Daar werd inderdaad illegaal materiaal aangetroffen. Het OM heeft besloten om dat illegale materiaal in beslag te nemen en te onderzoeken, en om de site offline te halen. Op het moment dat er verder geen sprake is van een structurele verdenking dat ze daar actief aan meewerken en er geen illegale content meer op staat, wordt het heel lastig om zo'n site blijvend uit de lucht te halen. Ik heb eerder al gezegd: als er andere routes zijn, bijvoorbeeld via de AVG, om daar meer op te doen, dan zullen we dat zeker doen. Ook de recente berichten over Motherless, zoals die door de NOS aan het licht zijn gekomen, worden natuurlijk door het OM meegenomen in de verdere besprekingen.

Mevrouw **Faber** (PVV):

In de media is te lezen dat de politie een schokkend netwerk heeft blootgelegd. Het is ook internationaal. Tot zover bekend zijn er vier arrestaties verricht; je zou meer arrestaties verwachten in zo'n omvangrijke zaak. Dus hoe omvangrijk is deze zaak? En is er al meer bekend over het daderprofiel en het slachtofferprofiel?

Minister **Van Weel**:

Ik kan zeker niet uitsluiten dat het nog tot meer aanhoudingen komt, zeker als hier niet alleen

sprake is geweest van misbruik in de "huiselijke kring", om het zo maar te noemen, want het duidt erop dat de slachtoffers en de daders zich zo tot elkaar verhouden. Heel veel meer wil ik er vanuit het belang van het onderzoek nu niet over zeggen, maar dat is inderdaad waar we het over hebben. Als er ook sprake is geweest van een zaak zoals bij mevrouw Pelicot, waarbij er ook anderen zijn uitgenodigd om deel te nemen aan het misbruik, dan kan het aantal aanhoudingen natuurlijk nog flink oplopen. Dat is wat we op dit moment weten.

Mevrouw **Faber** (PVV):

Dank u voor deze beantwoording. Dan heb ik nog een vraag aan de minister. Op het moment dat er meer bekend is en u in de gelegenheid bent om de Kamer in te lichten, bent u dan bereid om dat ook schriftelijk te doen?

Minister **Van Weel**:

Ja, altijd. Daarbij volg ik dan wel altijd de berichtgeving van het OM en de politie, die natuurlijk als eersten aan zet zijn om te kijken wanneer het in het belang van het onderzoek is om daar verdere mededelingen over te doen. Maar die zal ik dan ook onverkort aan uw Kamer doen toekomen.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Bij de door drugs gefaciliteerde seksuele aanranding of verkrachting wordt het slachtoffer opzettelijk bedwelmd of gedrogeerd om haar weerloos te maken voor seksueel misbruik. Ik ben benieuwd of het kabinet bereid is om te onderzoeken of dit, net als geweld of bedreiging, als een afzonderlijke strafverzwarende omstandigheid in het Nederlands zedenrecht moet en kan worden opgenomen.

Minister **Van Weel**:

Ik denk dat de Wet seksuele misdrijven in ieder geval veel meer strafbaar heeft gemaakt dan daarvoor strafbaar was, ook waar het gaat om dingen die online plaatsvinden en om slachtoffers die niet wilsbekwaam zijn. Ik ben gaarne bereid om deze vraag nog een keer terug te nemen en te kijken of daar aanleiding is voor meer.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Heel fijn. In Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk bestaan al specifieke systemen voor registratie, monitoring en vroegtijdige signalering van dit soort zaken om patronen en netwerken sneller in beeld te krijgen. De vraag is of de minister bereid is te onderzoeken welke elementen van deze aanpak ook in Nederland kunnen worden toegepast. Denk daarbij aan landelijke protocollen voor signalering en snelle toxicologische screening en het sneller detecteren van verdovende middelen zoals GHB.

Minister **Van Weel**:

Ik ben gaarne bereid om daarnaar te kijken. Nogmaals, dit is een relatief nieuw fenomeen. Ook de politie is geschrokken, met name van het onlinekarakter en de proliferatie ervan. Dus ik denk dat dat zeker verdient om ook te kijken naar wat andere landen wellicht al doen, waar wij van kunnen leren.

Mevrouw **Becker** (VVD):

Wat een roofdier ben je, als mannen elkaar onderling in appgroepen gaan ophitsen om hun eigen vrouw te verkrachten en beelden daarvan te delen, en zelf tips geven hoe je dat het beste kunt doen. Dat moeten we echt onmogelijk maken door de politie mee te laten kijken en te laten ingrijpen op die digitale plekken waar dat geweld wordt georganiseerd. Nou kan dat in het Verenigd Koninkrijk voor een deel al, en dat moeten wij hier wat mij betreft ook gaan doen. Daarom zou de VVD eigenlijk willen voorstellen om deze vorm van georganiseerd seksueel geweld niet alleen als een strafverzwarringsgrond maar eigenlijk als een aparte vorm van misdaad apart strafbaar te stellen. We zijn er in Nederland heel goed in om de georganiseerde misdaad aan te pakken. Laten we dit ook zien als een vorm van

georganiseerde misdaad, maar dan seksueel, zodat de politie meer bevoegdheden krijgt en deelnemers aan de appgroepen, zonder dat ze iets doen, eigenlijk lid zijn van een criminele organisatie. Wil de minister dat toezeggen?

Minister Van Weel:

Ja, dat wil ik met alle liefde toezeggen. Zoals ik net zei: dit fenomeen verdient gewoon een brede en open blik op dit moment. De suggesties van mevrouw Becker neem ik graag mee, net als die van mevrouw Coenradie.

Mevrouw Dobbe (SP):

Ik denk dat dat heel goed is. Ik las het en vond het zó walgelijk. Het raakt mij als vrouw en een heleboel vrouwen, íedere vrouw in de kern dat er zo'n misdaad tegen je gepleegd kan worden in je eigen huis door je eigen man en door andere mannen, die daartoe worden uitgenodigd. Het is een misdaad tegen vrouwen, tegen hun lichaam, tegen hun veiligheid in hun eigen huis. Het is denk ik ook heel goed dat die platforms worden aangepakt en ook de groepen waarin dit wordt gedeeld. Maar de minister zei net ook dat het ook gaat om opsporing. Natuurlijk, de opsporingsdiensten hebben het moeilijk hiermee omdat het moeilijk is om dit op te sporen en het dan aan te pakken. Maar dit soort georganiseerd seksueel misbruik, verkrachting op deze collectieve schaal, kun je alleen maar aanpakken ...

De voorzitter:

Wat is uw vraag?

Mevrouw Dobbe (SP):

... als je straffeloosheid aanpakt. Mijn vraag is: is er wel genoeg capaciteit bij de opsporingsdiensten? Lopen we daar tegen drempels aan? Het zou namelijk echt verschrikkelijk zijn als er gewoon niet genoeg capaciteit is om dit op te sporen en aan te pakken.

Minister Van Weel:

Het vorige kabinet en het kabinet daarvoor investeerden en ook dit kabinet investeert extra in niet alleen zeden, maar ook in online. En daar ligt nou net de nexus hiervoor. We zien gewoon dat de onlinecriminaliteit toeneemt. Dat geldt dus ook voor deze heftige vorm van criminaliteit. Dus ja, we investeren daar meer in, maar ik wil ook echt kijken naar de bevoegdheden die we hebben. Daar ben ik niet alleen in. Ik merk ook in Europees verband dat we in de worsteling tussen privacy en opsporing continu moeten kijken welk belang er nu zwaarder weegt in bepaalde gevallen. Dat geldt zeker hier, waar het gaat om slachtoffers die vaak niet eens weten dat ze slachtoffer zijn. Zij zijn dan alleen maar afhankelijk van ofwel iemand die wroeging krijgt ofwel iemand die toevallig daarover struikelt en melding doet. Ik zou willen dat we daar proactief veel meer tegen kunnen doen, dat we daar ook achteraan kunnen gaan, dat we ook een laag dieper kunnen, ook in besloten appgroepen op het moment dat er aanleiding is om te veronderstellen dat dit soort praktijken daar plaatsvinden. Dat zal niet eenvoudig zijn. We herinneren ons allemaal de discussie in deze Kamer over de CSAM-verordening, die betrekking heeft op child sexual abuse, en over waar privacy zwaarder weegt en waar het opsporings- of het verwijderingsbelang. Ik wil dat gesprek wel aangaan, want uiteindelijk is deze meest kwetsbare vorm ... Ik stel die maar gelijk aan kinderporno, waarbij opsporing als eerste prioriteit heeft om slachtoffers veilig te stellen. Dat is hier ook het geval. Dit zijn weerloze mensen, die zich gewoon vaak nog in een misbruiksituatie bevinden. Prioriteit één van de diensten is om die eruit te halen. Prioriteit twee — politie en OM zitten hier vol bovenop — is om iedereen te pakken die daar schuldig aan is en die voor het gerecht te brengen.

Mevrouw Dobbe (SP):

Kijk, dit is niet zomaar een zedenzaak. Ik ben het eens met de voorgaande sprekers: dit is een georganiseerde vorm van misdaad die wordt gepleegd tegen vrouwen. Maar kijk naar

hoe de afhandeling van zedenzaken verloopt. We weten dat er door alle bezuinigingen in het verleden zedenzaken en ook verkrachtingszaken zijn die gewoon nog steeds, ondanks dat er nu investeringen zijn in capaciteit, te lang op de plank blijven liggen.

De voorzitter:

Komt u tot een vraag.

Mevrouw **Dobbe** (SP):

Daarom dus mijn vraag: zijn er genoeg zedenrechercheurs? Zijn er daadwerkelijk genoeg rechercheurs om deze zaken op te pakken naar aanleiding van alle bezuinigingen die er in het verleden zijn geweest?

Minister Van Weel:

Nogmaals, wij hebben geïnvesteerd — niet alleen dit kabinet heeft dat gedaan, maar ook het vorige kabinet — in het omhoogbrengen van de zedencapaciteit. Het is wel zo dat — de heer Struijs zal dat ook weten — het verloop onder zedenrechercheurs groter is dan in andere vakgebieden, gewoon vanwege de heftigheid van het werk. Deze zaak geeft denk ik heel illustratief weer hoe heftig het is om hierin te moeten duiken en deze ellende te moeten kunnen opsporen. Maar we zullen daarin blijven investeren, in bredere zin. We hebben natuurlijk net het Rekenkameronderzoek gehad naar de doorloop in de strafrechtketen. Daarin zien we dat er ook bij de prioritaire zaken, zoals jeugd en zeden, nog steeds sprake is van achterstanden. Daar zullen we ook met een deltaplan moeten komen om te zorgen dat we afkomen van die voorraad en dat we de juiste prioriteiten stellen in welke zaken snel door die keten heen moeten. Dit is een zaak waarvan ik weet dat politie en OM er nu echt bovenop zitten. Dus daar hoeft u zich in ieder geval geen zorgen om te maken.

Kamerlid **Kostić** (PvdD):

We hebben het vandaag over één voorbeeld van geweld en haat tegen vrouwen, maar ik wil ook met z'n allen vandaag vaststellen dat dit geen incident is, maar een voorbeeld van een heel groot veiligheidsprobleem voor vrouwen, dat ook een heel groot maatschappelijk probleem is, namelijk dat de meeste vrouwen zich thuis gewoon niet veilig kunnen voelen. Erkent de minister dat dit een enorm groot veiligheidsprobleem is en geen incident, en dat we hier als maatschappij en politiek echt maatregelen voor moeten treffen?

Minister Van Weel:

Ja, dat herken ik absoluut. Dat kun je ook terugzien in de statistieken van rechtszaken, namelijk dat uiteindelijk de meeste onveiligheid voor vrouwen uit een huissituatie of uit een relatie of een verbroken relatie komt, en dat daar ook patronen in zijn te herkennen. Dit is dan weer een nieuw fenomeen. Je kunt dit niet zomaar zien als een opmaat naar femicide. Dit is een compleet andere perverse uitspatting, maar ik ben het er absoluut mee eens dat het bijdraagt aan de onveiligheid van vrouwen, ook in een situatie waar ze eigenlijk het veiligst zouden moeten zijn.

Kamerlid **Kostić** (PvdD):

Ik weet niet of de minister zomaar kan stellen dat dit geen opmaat is naar iets nog veel ergers, maar ik ben blij dat de minister erkent dat dit geen incident is maar dat we te maken hebben met een structureel veiligheidsprobleem. Dan vraag ik de minister toch om met een brief te komen waarin hij aan de Kamer uitlegt welke maatregelen hij gaat treffen. Ik verzoek hem ook breder te kijken, want het begint natuurlijk niet bij seksueel geweld; het begint bij de talkshows, bij de studentenverenigingen en dáár moet ook naar gekeken worden. Is de minister het daarmee eens en wil hij zo'n brief sturen naar de Kamer?

Minister Van Weel:

Ik wil me allereerst even concentreren op dit fenomeen. Ik ben in bredere zin bezig met femicidebeleid. Ik kom ook op hele korte termijn met een brief daarover. Separaat hebben wij

het gehad over eengerelateerd geweld; ook daar kom ik op hele korte termijn in een brief op terug. Ik heb een aankondiging gedaan van een verkenning van Clare's Law, zoals die in het VK actief is. Er lopen dus een heleboel sporen. Ik zie dit nu als een nieuw spoor en als een schokkend spoor. Ik heb vandaag, hier in dit debat, al een aantal toezeggingen gedaan om deze specifieke vorm, namelijk seksueel misbruik door je partner, nu aan te gaan pakken. Ik wil me daar even op concentreren en daar wil ik graag een brief over sturen.

De heer **Struijs** (50PLUS):

Minister, wat mij betreft spreken we hier van structurele en georganiseerde misdaad. We hebben het over een exces, maar het komt helaas heel veel voor. Ik heb twee concrete vragen hierover. Politie mensen in het veld geven aan dat er hele goeie wetgeving aankomt — daar bent u mee bezig en die gaan we van harte steunen — maar dat ze al virtual agents hebben die kunnen worden ingezet bij georganiseerde misdaad.

De **voorzitter**:

Komt u tot een vraag.

De heer **Struijs** (50PLUS):

Kunnen we die inzet op korte termijn, in het kader van het georganiseerde karakter van de misdaad, uitbreiden om die platforms bloot te leggen? Een tweede punt dat ik heel graag naar voren breng, is het volgende. Ethische hackers hebben mij het verontrustende beeld laten zien van al deze excessen die zij zien. Dan heb ik het echt over de meest verschrikkelijke dingen, zoals seks met beesten, kinderen en nu dit verschrikkelijke fenomeen. Is er een samenwerkingsverband mogelijk tussen de ethische hackers en politie, justitie of anderszins?

Minister **Van Weel**:

Beide neem ik mee in de brief. Wat betreft het punt van de virtual agents is de uitdaging, denk ik, inderdaad om in zo'n groep te komen. Dat hebben we ook gezien bij de aanpak van kinderporno. Mensen beseffen wel degelijk dat ze illegaal bezig zijn en werpen dus grote drempels op om binnen te komen in zo'n cirkel. Maar het lukt daar en het moet hier dus ook kunnen. Als virtual agents daarbij helpen, zetten wij die met alle plezier in.

Het tweede beeld herken ik zeer, en ook de samenloop daarvan, waarbij het bekijken en plaatsen van terroristisch materiaal ook over kan gaan in seks met dieren, in dit soort walgelijke porno, in mensen die random in elkaar geslagen worden en in terroristische daden. Er is dus een hoek van ons internet waar al dit vuil bijeenkomt. Ik wil dat de Autoriteit online Terroristisch en Kinderpornografisch Materiaal gaat bekijken of zij haar mandaat breder moet trekken om ook dit soort content offline te kunnen halen, maar ik ben ook gaarne bereid om te kijken of we ook iets kunnen doen met ethische hackers, dan wel meldingen door hen.

De **voorzitter**:

Uw tweede vraag.

De heer **Struijs** (50PLUS):

Tot slot over het laatste. Ik ben echt op zoek naar een loket waar mensen die dit op internet tegenkomen, het gelijk veilig kunnen melden, net als groepen zoals ethische hackers met goede intenties, zodat die dit snel kwijt kunnen aan politie en justitie. Ik wacht met spanning het antwoord in de brief af. Dank u wel.

Minister **Van Weel**:

Ja, en ten slotte: deels kunnen ze dat al. Ik noem het maar even. Offlimits is een meldpunt voor alle illegale content die mensen willen melden, of dat nou hackers zijn of burgers. Er wordt dan gezorgd dat die content zo snel mogelijk offline wordt gehaald. De ATKM is een

ander loket waar dit gedaan wordt, maar nogmaals, ik kom daar in de brief uitgebreider op terug.

De **voorzitter**:

Ik dank de minister voor zijn aanwezigheid in de Kamer en voor de beantwoording van de gestelde vragen.

Vragen Beckerman

Vragen van het lid Beckerman aan de minister van Financiën over het bericht dat ING de bonusregels voor bankiers omzeilt.

De **voorzitter**:

Ik geef het woord aan mevrouw Beckerman voor haar vragen namens de fractie van de SP aan de minister van Financiën, die ik van harte welkom heet in het parlement. Gaat uw gang, mevrouw Beckerman.

Mevrouw **Beckerman** (SP):

Goedemiddag. Weten we het nog: de wereldwijde economische crisis van 2008 en de verwoestende gevolgen daarvan in Nederland? De gevolgen voor Nederlandse huishoudens waren enorm. Veel mensen kregen ontslag en vonden geen baan. Alleen al in de bouw waren dat 230.000 bouwvakkers. Snoeiharde bezuinigingen op onze sociale zekerheid, onze zorg, onze gemeenten. En 32 miljard van óns geld was nodig om de banken te redden. Na deze crisis kwam er een belangrijke maatregel: het inperken van bonussen van bankiers. Die was bedoeld om de graaicultuur tegen te gaan en de stabiliteit van de financiële sector te versterken. Het was alles om niet opnieuw in zo'n economische crisis te komen. En nu? Uit een artikel in De Groene Amsterdammer blijkt dat ING weer riant bonussen mag uitdelen, ook aan de hoogste bankiers. Wat vindt de minister, die ook verantwoordelijk is voor de financiële stabiliteit, hiervan?

De **voorzitter**:

Het woord is aan de minister.

Minister **Heinen**:

Excuus, voorzitter, ik dacht: er komt nog een betoog aan.

De **voorzitter**:

Ik eigenlijk ook.

Minister **Heinen**:

Dank u wel voor deze vragen. Laat me nog een paar inleidende woorden daarbij schetsen. Het is inderdaad zoals mevrouw Beckerman zegt. Na de financiële crisis, en dat is nu bijna twintig jaar geleden, zijn er in Europees verband afspraken gemaakt over de hoogte van variabele beloningen in de financiële sector. Nederland heeft destijds deze regels strenger geïmplementeerd dan andere landen, precies vanwege de redenen die mevrouw Beckerman aangeeft. Tot vandaag de dag behoren de Nederlandse regels ook tot de strengste in Europa. Waar in Europa een maximale beloning geldt van 100% van het vaste salaris, is dat in Nederland 20%. Waar in Europa de regels vooral gericht waren op grote banken en grote beleggingsinstellingen, zijn die in Nederland gericht op álle financiële instellingen.

De beloningswetgeving waar mevrouw Beckerman naar verwijst betreft wetgeving uit 2016. In die wetgeving zit inderdaad een uitzondering voor internationaal opererende bedrijven. Als 75% van het aantal werknemers van de gehele groep drie tot vijf jaar buiten Nederland werkzaam is, dan kunnen werknemers van de moedermaatschappij uitgezonderd worden van de Nederlandse regels. Zij zijn dan gehouden aan de Europese regels. Dat is niet nieuw.

Deze mogelijkheid bestaat al sinds 2016, dus al ruim tien jaar sinds de implementatie van de wet. De Nederlandsche Bank houdt toezicht op deze beloningsregels. Banken moeten dat dus ook aan hen verantwoorden, niet aan het ministerie van Financiën.

Recent is door de Tweede Kamer een amendement ingediend bij de Wet chartaal betalingsverkeer om de beloningsregels aan te passen zodat deze beter aansluiten bij de huidige tijd. Dat is dus geen voorstel van het kabinet geweest; dat was een voorstel van de zijde van de Kamer. Hiermee is de reikwijdte van de wet aangepast om deze meer in lijn te brengen met de Europese regels, ook vanuit een breed gedragen wens vanuit deze Kamer om geen koppen op Europese wetgeving te zetten. Deze wet en dit amendement zijn inmiddels ook in alle transparantie zowel in de Tweede als de Eerste Kamer aangenomen. De Nederlandse beloningsregels blijven ook daarna de strengste van Europa.

Nou begreep ik dat er een artikel was in De Groene Amsterdammer. Ik heb dat zelf niet kunnen lezen, want het zit achter een betaalmuur. Maar ik begreep ook dat ING, de bank waar mevrouw Beckerman naar verwijst, heeft aangegeven dat ze geen gebruikmaken van deze uitzondering.

Mevrouw **Beckerman** (SP):

Hele korte tweede vraag. De minister zegt: in de wet zit een uitzondering. De Kamer is, toen die uitzondering in de wet kwam, beloofd dat die niet gebruikt zou worden door banken en dat er ingegrepen zou worden als die mogelijkheid er toch zou zijn voor banken. Wat gaat de minister daaraan doen?

Minister **Heinen**:

Ik weet niet of die belofte is gedaan. Dat was denk ik mijn voor-voor-voorganger; de heer Dijsselbloem heeft die wet destijds behandeld. Ik weet wel dat die wet in de tussentijd verder is aangescherpt, ook door mijn voorgangers. En dit kabinet heeft gezegd: we gaan de wet niet aanpassen. Er is ook een motie door uw Kamer ingediend. Dat is de motie-Bushoff. Die riep het kabinet op om de bonuswetgeving niet verder aan te passen. Die motie heb ik oordeel Kamer gegeven. Ik heb nogmaals aangegeven dat het kabinet het ook niet van plan is. We houden het gewoon zoals het is. Maar ik heb de wens van de Kamer natuurlijk te respecteren. En beloftes uit het verleden ... Dat weet ik niet. Naar mijn beste weten maakt ING, waar mevrouw Beckerman naar verwijst, geen gebruik van deze uitzondering. Ik wijs er wel op dat als zij daartoe zouden besluiten, dat wettelijk gezien kan. Maar nogmaals, ze hebben geloof ik in dat artikel waar mevrouw Beckerman naar verwijst, aangegeven daar geen gebruik van te maken.

Mevrouw **Beckerman** (SP):

Het was het eerste wapenfeit van de nieuwe coalitie: het verhogen van de bonussen bij banken. Het was een zeer opmerkelijke keuze dat je dat als eerste wilt doen: hogere bonussen bij banken. Maar wat de coalitie daarna deed, was nog veel pijnlijker, want gewone mensen betalen de prijs. Weer zijn er loeiharde bezuinigingen op zorg, sociale zekerheid, WIA, WW en AOW. Er is wél geld voor bankiers, maar de werkende klasse moet langer doorwerken en wordt gestraft bij pech en ongeluk, bij werkloosheid of bij ziekte. Opmerkelijk genoeg werden de hogere bonussen bij banken hier verdedigd door te stellen dat het alleen zou gaan om functies zoals in de ICT en niet voor functies aan de top. Nu blijkt uit het artikel van De Groene dat er bij ING wel degelijk bonussen aan de top kunnen worden uitgedeeld. Dat gaat dus lijnrecht in tegen de lijn die het kabinet dit jaar nog verdedigde. Is de minister hierop gedraaid of staat de lijn van eerder dit jaar nog? Stelt hij, met andere woorden, de financiële zekerheid voorop of de belangen van bank-CEO's?

Minister **Heinen**:

De uitzondering waar mevrouw Beckerman naar verwijst, zit in de wet. Die zit al tien jaar in de wet; die is niet aangepast. Ik ben ook niet van plan om die aan te passen. Dit kabinet

heeft niet het voornemen om de beloningsregels aan te passen. Door de Kamer is een amendement ingediend. Het is ook aan de Kamer om dat te verdedigen. Ik constateer dat het zowel door de Tweede als door de Eerste Kamer is aangenomen. Als ik terughaal hoe dat debat is verlopen, meen ik mij te herinneren dat de Tweede Kamer — dat waren althans de indieners van het amendement — heeft aangegeven vooral te kijken hoe we de wetgeving meer in lijn kunnen brengen met de Europese wetgeving en kunnen voorkomen dat ook de IT'er of de helpdeskmedewerker binnen de reikwijdte van de wet onder de strengere regels valt, zoals mevrouw Beckerman zegt. De "top", om die zo maar even te noemen — wij noemen die "identified staff" — die invloed uit kan oefenen op het risicoprofiel van financiële instellingen, valt specifiek niet onder de aanpassing. Die blijft dus onder de strengere wetgeving vallen. Ik wijs erop: die is ook echt de strengste in Europa. Het kabinet heeft niet de intentie die aan te passen.

Mevrouw **Beckerman** (SP):

Het valt me eigenlijk wel op dat de minister heel procesmatig antwoordt, maar niet ingaat op de cruciale vraag die onder de strenge wetgeving ligt. Waarom hebben we die strenge wetgeving? Waarom hebben we die? Omdat we lange tijd in een verwoestende economische crisis zaten. Er was een parlementaire enquête nodig om uit te zoeken hoe dat was gekomen. Heel belangrijk waren die bonussen, omdat die ervoor zorgden ... Ik ga even citeren uit de parlementaire enquête, pagina 79. Daar spreekt de heer Kalff. "Het (de beloningen) is een van de oorzaken van de crisis, maar ze zijn geholpen door de aspecten die we eerder bij de kop hebben gehad: het werken op korte termijn, het koppelen van de resultaten van personen of een afdeling aan het inkomen. Hierdoor raken integriteit en respect natuurlijk heel gauw op de achtergrond." Als dit zo grote gevolgen had voor onze economie en deze maatregel zo hard nodig was, waarom gaat het kabinet daar dan zo laks mee om door weer hoge bonussen mogelijk te maken?

Minister **Heinen**:

Nogmaals, het kabinet heeft geen aanpassingen gedaan. De regels zijn om goede redenen geïmplementeerd, zowel op Europees niveau als in Nederland. Dat ben ik met mevrouw Beckerman eens. Nederland heeft gezegd: wij gaan die strenger implementeren dan omringende landen. Dit kabinet heeft geen voornemen en is niet van plan om die regels aan te passen. Er is vanuit de Kamer wel de wens geuit om die aan te passen. Dat is uiteraard aan de Kamer. Conform de motie-Bushoff die het kabinet, nogmaals, opriep geen verdere aanpassingen te doen, hebben wij gezegd: dat gaan we dus ook niet doen. Met alle respect voor mevrouw Beckerman moet ik dus heel eerlijk zeggen: dit kabinet heeft geen wijzigingen aangebracht in wetgeving; voor zover er uitzonderingen zijn, worden die niet gebruikt door het bedrijf waar mevrouw Beckerman naar verwijst.

De **voorzitter**:

Afrondend, heel kort.

Mevrouw **Beckerman** (SP):

De coalitie van deze minister heeft wel aanpassingen gedaan. Mijn laatste vraag is: gaat het kabinet daar dan ook tegenin, omdat het nu lijkt te kiezen voor de bankiers, terwijl de werkende klasse de prijs keihard aan het betalen is?

Minister **Heinen**:

Nogmaals, ik ben geen onderdeel van de coalitie; ik ben onderdeel van het kabinet. Het kabinet is dat niet voornemens. Dat kan ik hier nogmaals bevestigen.

De heer **Bushoff** (GroenLinks-PvdA):

Zojuist sprak ik Niels. Hij is vader van twee pubers en heeft een vrouw. Het gaat gewoon om een gezin met een middeninkomen, maar wel met zorg- en inkomensondersteuning. Door de kabinetsplannen zien zij hun zorgkosten door het dak gaan en hun inkomen met honderden

euro's afnemen. Mijn vraag aan deze minister is eigenlijk heel simpel: wat is er eerlijk aan dat topbankiers de mogelijkheid krijgen om gewoon nog hogere bonussen uit te reiken, terwijl gewone mensen met de rekenmachine door de supermarkt moeten lopen om te kijken welke boodschappen ze nog kunnen betalen? Vindt de minister dat rechtvaardig? Vindt hij dat uit te leggen?

Minister Heinen:

Nogmaals, zij krijgen die mogelijkheid niet. Die hadden ze al op basis van een wet die al tien jaar hier in het parlement ligt. Nogmaals, dit kabinet heeft daar geen extra ruimte voor geboden.

Mevrouw Keijzer (Lid Keijzer):

De uitleg van de regels door de minister klopt. Mevrouw Beckerman had het volgens mij over de commissie onder leiding van De Wit. Ik weet dat hebzucht daarin een van de discussiepunten is geweest. Daarom heb ik de volgende vraag aan de minister, want de regels zijn helder; daar is weinig aan toe te voegen. Wat vindt de minister hiervan in de huidige tijdspanne, waarin mensen moeilijk rond kunnen komen?

Minister Heinen:

Dat is meer een gewetensvraag. Die kan ik ook wel beantwoorden. Ik zit hier dubbel in, zal ik u eerlijk vertellen. Ik vind ten principale dat het vaststellen van beloningen en het beloningsbeleid aan ondernemers is. Bedrijven gaan zelf over wat ze hun werknemers uitkeren. Tegelijkertijd stel ik mezelf soms ook weleens de vraag: wanneer is iets genoeg? Hoeveel is iets soms extra waard? Kan het niet wat minder? Dat is wel een private mening. Dat zeg ik niet namens het kabinet. Ik denk wel dat anderen in het kabinet dat gevoel delen. Maar ik ben daar voorzichtig in, omdat dat vaak leidt tot extra wet- en regelgeving. Dat staat op gespannen voet met ondernemersvrijheid. Nogmaals, de ondernemer gaat zelf over wat hij de werknemer uitkeert. Dit kan ik erover zeggen. Ik sta ten dienste van de publieke sector. Ik werk al mijn hele carrière in de publieke sector. Wij verdienen hier met elkaar vorstelijk. Dat is meer dan genoeg. Ik streef persoonlijk zelf geen hogere salarissen, hogere inkomens, na. Ik streef vooral gezondheid en heel veel geluk voor mijn kinderen na. Dat is niet altijd in geld uit te drukken.

De voorzitter:

Ik dank de minister voor de beantwoording van de gestelde vragen.

Vragen Ergin

Vragen van het lid Ergin aan de staatssecretaris Herstel Toeslagen over **het bericht "De rechter schaft dwangsommen voor toeslagenouders af, omdat die te veel tijd kosten"**.

De voorzitter:

Het woord is aan de heer Ergin voor zijn vragen namens de fractie van DENK aan de staatssecretaris van Financiën, die ik van harte welkom heet in het parlement. Het woord is aan de heer Ergin.

De heer Ergin (DENK):

Voorzitter. Dat voor veel ouders de toeslagenhel inmiddels een herstelhel is geworden, hebben we allemaal gezien. We staan hier heel vaak. De ene keer gaat het hier over dat ouders überhaupt geen dossier krijgen. De andere keer gaat het er hier in het parlement in de plenaire zaal over dat er opeens 64 miljoen documenten opduiken in een digitale kluis. Vandaag moeten we het, helaas, zeg ik daarbij, weer hebben over hoe de hersteloperatie is vastgelopen vanwege de uitspraak van de Raad van State. Ik kan daar heel lang over uitweiden, maar ik heb één simpele vraag aan deze staatssecretaris: hoe gaat het volgens deze staatssecretaris met de hersteloperatie?

De **voorzitter**:

Het woord is aan de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor uw vraag, meneer Ergin. Het is natuurlijk zo dat veel gedupeerde ouders voor een deel gecompenseerd en geholpen zijn, maar helaas is dat nog niet voldoende. Sommige mensen komen in aanmerking voor aanvullende compensatie van schade. We zijn het erover eens dat het te lang duurt. Dat heeft ook de Raad van State aangegeven in de uitspraak. De hoogste bestuursrechter heeft aangegeven dat zelfs dwangsommen niet meer helpen om de overheid te manen tot spoedige beslissingen. Dat is een hele pijnlijke constatering, want die wijst op een heel groot gebrek in de hersteloperatie. Ik kan me ook voorstellen dat het bij ouders emoties oproept, dat het pijn doet. Dat kan ik me helemaal voorstellen.

Dat is mijn eerste antwoord.

De heer **Ergin** (DENK):

Ik ga de staatssecretaris een beetje helpen met de duiding die de Raad van State, de hoogste bestuursrechter, heeft gegeven. Daarin wordt gesproken over een vastgelopen systeem, een ontluisterend vooruitzicht voor ouders en een situatie die de geloofwaardigheid van de rechtsstaat ondermijnt. Welke van deze drie componenten vindt de staatssecretaris zelf het meest zorgwekkend?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Als ik hierop reflecteer, dan kunt u zich voorstellen dat we de uitspraak uiteraard nog nader gaan bestuderen. Met name de versnelling van die hersteloperatie is een enorm belangrijk punt van mijn aandacht. Dat hebben we al eerder met elkaar geconstateerd. Dat is ook de reden geweest waarom mijn ambtsvoorganger om een spoedadvies heeft gevraagd via de commissie-Van Dam. Daar zijn we natuurlijk volop mee bezig. Het moet namelijk versneld worden. Ik heb gezien dat de Raad van State spreekt van een ontluisterende termijn van achttien jaar. Dat was nog zonder de bezwaar- en beroepsprocedures die daarachter weggomen. Dan zou het zomaar eens nog vele jaren langer kunnen doen. Ik vind het dus ook belangrijk om dat te blijven benadrukken, dat er een stelselwijziging en een advies nodig was. Dat zijn we nu met elkaar aan het uitvoeren.

De heer **Ergin** (DENK):

Voorzitter. Dit is geen uitvoeringskwestie alleen. Het is niet alleen een kwestie van zaken die niet soepel verlopen. Dit gaat om iets heel principiëels. Dit gaat er namelijk om dat we het in onze rechtsstaat zo hebben geregeld dat een burger middels dwangsommen de overheid kan dwingen om een besluit te nemen. Dat dat niet meer werkt ... Ik ga citeren uit de uitspraak van de Raad van State: de afdeling ziet onder de geschetste omstandigheden geen mogelijkheid om de Dienst Toeslagen tot besluitvorming conform de wet te bewegen. Wat hier staat, is dus geen uitvoeringskwestie meer. Dit is iets heel principiëels. Dit gaat over de rechtsbescherming van mensen. Ik zou aan de staatssecretaris willen vragen wat er van die rechtsbescherming overblijft als de burgers, mensen in het land, niet eens via de rechter de overheid in beweging kunnen krijgen. Waar zijn we dan in beland, zou ik aan de staatssecretaris willen vragen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik heb inderdaad gelezen dat de Raad van State, onze hoogste bestuursrechter, tot de pijnlijke conclusie is gekomen dat zelfs een dwangsom niet meer werkt als prikkel om het bestuursorgaan in beweging te krijgen. Sterker nog, de Raad van State geeft aan dat de hersteloperatie verzand is, dat de inhoudelijke behandeling van procedures eigenlijk in het gedrang is gekomen. Zij geven ook aan dat het geen zin meer heeft om nog eens een extra financiële prikkel op te leggen. Eigenlijk vind ik dat een hele pijnlijke constatering, zoals

gezegd. Het maakt niet uit voor de doorlooptijd. Daarom zien ze ervan af. Dat geeft namelijk enigszins ruimte aan de hersteloperatie om te werken aan de inhoudelijke afhandeling van de zaken die nog liggen, zo schrijft de Raad van State ook.

De heer **Ergin** (DENK):

Ik verwacht van deze staatssecretaris geen college over wat er in de uitspraak staat. Ik verwacht van deze staatssecretaris geen uitleg over wat er in die uitspraak staat. Die uitspraak is helder. Ik verwacht van deze staatssecretaris dat deze staatssecretaris via dit podium richting de ouders gaat vertellen hoe deze staatssecretaris ervoor gaat zorgen dat de rechtsbescherming, waar ouders recht op hebben, hersteld gaat worden. In plaats daarvan krijg ik alleen maar antwoorden als "we gaan het bestuderen" en dat de staatssecretaris de constatering die door de Raad van State naar voren zijn gebracht ook erg vindt, maar ik verwacht actie van deze staatssecretaris. Ik wil graag weten hoe de staatssecretaris gaat repareren dat toeslagenouders weer de rechtsbescherming kunnen genieten die we eigenlijk ooit hebben bedoeld in dit huis.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik begrijp uw zorgen enorm. Ik vind het ook belangrijk dat mensen ook hun rechtsbescherming krijgen door middel van de behandeling van de bezwaren en beroepen die er liggen. Die inhoudelijke behandeling is dus ontzettend belangrijk. Dat is ook de reden waarom we sinds de komst van de Raad van State-uitspraak ambtelijk bezig zijn met een plan van aanpak: hoe gaan we versnellen en hoe gaan we ervoor zorgen dat die prop aan inhoudelijke bezwaren en beroepen die er nog liggen, zo snel en zo zorgvuldig mogelijk wordt afgehandeld?

De heer **Ergin** (DENK):

De staatssecretaris zegt "zo snel en zo zorgvuldig mogelijk". "Zo snel mogelijk" zou moeten betekenen dat we eind 2027 klaar zijn, maar de Raad van State zegt: het gaat nog achttien jaar duren. "Zo zorgvuldig mogelijk", zegt de staatssecretaris, maar in de uitspraak van de hoogste bestuursrechter staat letterlijk dat de procedures die zijn ingericht, dus de alternatieve herstelroutes, niet deugen, dat de ouders onvoldoende geïnformeerd worden, dat ze onvoldoende rechtsbescherming krijgen. Ik verwacht dus echt meer van deze staatssecretaris dan alleen duiding. Ik verwacht actie en ik verwacht oplossingen vanuit deze staatssecretaris. Ik ga een constatering doen: ik hoor die oplossingen niet. Ik hoor ze gewoon niet.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Die oplossingen proberen we natuurlijk wel degelijk te vinden, al in de eerste plaats doordat we het advies van Van Dam aan het invoeren zijn. We zien dat we daarmee een aanzienlijke versnelling in het kader van de behandeling van aanvullende compensatie aan het realiseren zijn. In die zin betekent het ook, zoals de Raad van State ook aangeeft: als er nu niets gebeurt en als we blijven doorgaan op de weg die we ingeslagen zijn, dan gaat het nog heel lang duren. Maar dat is nou precies de reden waarom we het advies van de commissie-Van Dam aan het uitvoeren zijn. Dit móét ook sneller. Daar hebben ouders recht op. Ik heb nog steeds de harde ambitie om eind '27 het financiële deel van de hersteloperatie te hebben afgerond.

De heer **Mathlouti** (D66):

Deze toeslagenaffaire heeft, op zijn zachtst gezegd, het vertrouwen van een hele grote groep Nederlanders in de overheid geschaad, het vertrouwen dat de overheid naast mensen staat in plaats van tegenover hen. Dat laatste is natuurlijk wel degelijk gebleken in deze hele affaire. Daar komt deze uitspraak van de Raad van State nog bij. Ik hoorde de staatssecretaris iets zeggen over versnelling, ook naar aanleiding van de commissie-Van Dam, ook in haar betoog zojuist. Ik ben vooral benieuwd wat zij nu precies gaat doen — dit mag ook schriftelijk naar deze Kamer komen — om dit proces te gaan versnellen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Zoals al aangegeven, hebben we acties om te werken aan versnelling in gang gezet. Maar u begrijpt natuurlijk dat we deze uitspraak ook nader zullen gaan duiden en bestuderen om te kijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat we die plannen van aanpak, ook om die versnelling te gaan realiseren, zo concreet mogelijk kunnen weergeven. Ik wil er dus met alle liefde gehoor aan geven om uw Kamer daar schriftelijk verder over te informeren.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

De Raad van State schetst inderdaad een zorgelijk beeld. We hebben enerzijds de discussie over de dwangsommen, de prikkel eigenlijk om snelheid te maken. Vervolgens is het de vraag of de routes die voor versnelling moeten zorgen, voldoen aan de bedoeling van de wet. Ik hoor iets in de trant van: we gaan interpreteren. Maar wat is nou volgens de staatssecretaris een geloofwaardig pad vooruit voor al die ouders die wachten op herstel? Wanneer horen zij van de staatssecretaris "we hebben het geanalyseerd; dit gaan we doen; dit kunt u van ons verwachten"?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Ik sta absoluut voor de adviezen die de commissie-Van Dam heeft gegeven om te komen tot die versnelling. Ik wil daar dus ook heel graag mee verdergaan. Daar komt bij dat er nu een uitspraak is van de Raad van State. Die hebben we een aantal dagen geleden ontvangen. Die wil ik bestuderen en nader duiden. Ik wil ook zo snel als mogelijk de uitkomst van die duiding met uw Kamer delen, zodat we elke onrust die hier mogelijk over zal ontstaan, zo snel mogelijk kunnen wegnemen. Het gaat erom dat mensen goed geholpen worden. Gelukkig zien we nu dat de andere routes, dus Stichting (Gelijk)waardig Herstel en MijnHerstel, al op stoom aan het komen zijn.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Op stoom komen is natuurlijk fijn, maar dan moet de wettelijke basis wel kloppen. Mijn tweede vraag luidt als volgt. Op het moment dat zo'n uitspraak er komt, denk ik dat een hersteloperatie zeker heel goed is. De Kamer moet dan ook proactief worden geïnformeerd over hoe nu verder te gaan. Maar nu staan we hier weer naar aanleiding van mondelinge vragen. Ik had het echt beter gevonden, richting de ouders maar ook richting de Kamer, als dit proactief vanuit het kabinet zelf was gekomen.

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Dat begrijp ik, maar we zijn op dit moment nog bezig met de duiding. Het is een uitspraak van een paar dagen oud. Het kost even wat tijd, maar we proberen dat zo snel mogelijk te doen.

De heer **Vermeer** (BBB):

Snapt de staatssecretaris dat mensen in het land dit totaal niet begrijpen? Bij deze gedupeerden wordt het criterium gehanteerd dat een dwangsom moet helpen om het proces te versnellen. Mensen die bijvoorbeeld permanent een recreatiewoning bewonen, moeten gewoon wel dwangsommen betalen van de overheid. Zij hebben er ook geen enkel perspectief op dat die dwangsom gaat helpen, want er is gewoon helemaal geen woning voor die mensen. Het is toch onuitlegbaar dat dit op deze manier wordt uitgesproken en dat er op deze manier ongelijkheid zit in hoe mensen worden behandeld?

Staatssecretaris **Palmen-Schlangen**:

Nee. Zoals ik net al heb aangegeven, vind ik het een uitermate pijnlijke constatering dat die financiële prikkel om het bestuursorgaan in beweging te krijgen volgens de hoogste rechter geen zin heeft.

De heer **Vermeer** (BBB):

Dit gaat er toch niet alleen om of die prikkel zin moet hebben? Het gaat toch ook om recht

doen aan mensen die langer moeten wachten dan eigenlijk menselijk zou zijn? Ik vind het gewoon echt verbijsterend. De IND betaalde het afgelopen jaar wel 79 miljoen aan mensen die in asielpcedures zaten. Mensen die op de afhandeling van de toeslagen zitten te wachten, krijgen te horen: die prikkel helpt toch niet, dus we gaan dat niet meer doen. Hoe zijn wij op dit punt beland? Betekent dit ook — dat is even de vraag — dat de staatssecretaris die dwangsommen niet meer gaat uitkeren? Wat gaat ze doen nu?

Staatssecretaris Palmen-Schlangen:

Een enorm aantal dwangsommen is natuurlijk reeds verbeurd. Daar zullen we niet op terugkomen. Nogmaals, ik wil een nadere duiding geven aan de uitspraak, maar ik heb u al gezegd dat ik het een uitermate pijnlijke constatering vind.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

De uitspraak heeft inderdaad twee elementen in zich. Enerzijds is dat rondom de dwangsommen, maar anderzijds zijn er ook de zorgen die de Raad van State uit over de vraag of de herstelroutes niet op gespannen voet staan met de Wet hersteloperatie toeslagen. Wanneer heeft de staatssecretaris de analyse klaar? Wordt er dan een wetsvoorstel voorbereid om deze leemte op te vullen?

Staatssecretaris Palmen-Schlangen:

Om te beginnen met het laatste stukje van uw vraag, dus of er een wetwijziging wordt voorbereid: dat is natuurlijk afhankelijk van de duiding. Die moeten we natuurlijk zo snel mogelijk doen. Nogmaals, ik sta heel erg voor het advies dat is gegeven door de commissie-Van Dam. Ik vind het belangrijk dat we blijven werken binnen de kaders van de Wht. Het is belangrijk dat we het goed duiden en zo snel mogelijk met een nadere toelichting komen.

De heer **Ergin** (DENK):

Ik vind het zo bijzonder dat er meerdere malen is verwezen naar de commissie-Van Dam. De commissie-Van Dam heeft 502 dagen geleden een advies uitgebracht. We zijn nu 502 dagen verder. Nogmaals, zelfs de hoogste rechter zegt dat dit niet werkt, dat het onder de motorkap niet goed is geregeld en dat de ouders niet goed worden geholpen. Eigenlijk — dat is dan mijn interpretatie — is er sprake van uitholling van rechtsbescherming. De staatssecretaris kan hier dan toch niet met droge ogen blijven zeggen dat het allemaal wel goed gaat komen?

Staatssecretaris Palmen-Schlangen:

Ik begrijp uw zorg. Ik begrijp de emotie. Maar we moeten natuurlijk wel verder komen. Het is ook belangrijk dat de Commissie Werkelijke Schade, die zulke lange wachtrijen heeft van mensen die al jaren ... Ik hoef het u niet uit te leggen. Mensen die al jaren in de wachtrij staan, moeten nu gewoon geholpen worden. Dat betekent dat we de andere methodieken aan het opschalen zijn. Dat begint op stoom te komen. Het heeft natuurlijk een aanlooptijd gehad. Dat is logisch, maar gelukkig zit er progressie in.

De heer **Ergin** (DENK):

Ik had vandaag op z'n minst het volgende van de staatssecretaris verwacht. De staatssecretaris wist vanochtend dat ze hiernaartoe zou komen. Ik had verwacht dat ze met de toezegging zou komen dat op z'n minst de capaciteit van de behandelaars op haar departement zou worden vergroot, zodat we op z'n minst snelheid kunnen maken en in de uitvoering dingen sneller zouden kunnen doen. Zelfs dat zegt de staatssecretaris niet. Ik hoop dat de staatssecretaris inziet dat ze richting de Kamer, maar met name richting de ouders, toch echt iets meer moet doen dan alleen uitspraken lezen en naar commissierapporten verwijzen, maar dat er gewoon ook actie moet komen.

Staatssecretaris Palmen-Schlangen:

Zoals ik net ook al heb aangegeven is dit voor mij ook aanleiding geweest om direct richting mijn departement te zeggen: zorg nu voor een goed plan van aanpak, zodat we de

prioritering kunnen gaan bijstellen. We hebben nu één kans om de achterstanden inhoudelijk proberen weg te werken en ik vind dat we er alles op alles op moeten inzetten om dat voor elkaar te krijgen.

De voorzitter:

Ik dank de staatssecretaris voor haar aanwezigheid en de beantwoording van de gestelde vragen. Ik schors een enkel ogenblik, waarna we zullen gaan stemmen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.